

Håller gammal folkmusik levande

Under 65 år har de samlat visor

När Sörmlands spel-
mansförbund bildades år
1926 i Malmköping var det
lav en grupp framsynta
spelmän.

På första mötet be-
stämde nämligen att för-
bundet skulle upprätta ett
visarkiv.

« - Det var ett mycket klokt
beslut, säger Anita Hedlund,
en av medlemmarna, när
hon visar runt i i Gustaf Wet-
terstugan i Malmköping, för-
bundets hjärta och fasta
punkt.

Där i den rödtrimrade stu-
gan, som ligger i anslutning
till hembygdsgården, förva-
rar spelmansförbundet se-
dan åtta år tillbaka mängder
av dokument över den sörml-
ländska folkmusiken.

- Här i Gustaf Wetterstu-
gan har vi inte bara uppteck-
nade visor utan också ned-
tecknade lekar, gåtor och
ordstäv.

- Omkring 600 sörmländ-
ska visor finns samlade och
även en del material från
andra delar av Sverige. Till
det kommer också en hel rad
bandinspelningar. Vi har väl
minst 100 timmar inspelat.

• Bara kopior

För brandriskens skull för-
varas bara kopiorna i Gustaf
Wetterstugan. Originalmate-
rialet finns på annan brand-
saker plats.

Innan spelmansförbundet
fick ta hand om Gustaf Wet-
terstugan fanns allt samlat
material utspritt bland med-
lemmarna runt om i länet.

Men i och med att spel-
mansförbundet den 2 augusti
1982 fick ta över en av de
röda stugorna, som under
många år stått oanvänd vid
hembygdsgården, kunde allt
samlas under ett tak.

Under en intensiv vecka i
augusti arbetade frivilliga

krafter med att rusta stugan.
Det var ett arbete som för
övrigt fortsatte ytterligare
lång tid, innan det ett par år
senare var dags för högtidlig
invigning med klippning av
band och tal av landshöv-
dingen.

• Drivande krafter

Cirkeln var på så sätt sluten,
eftersom förbundet en
gång bildades i Malmköping
och en av de drivande kraf-
terna bakom var spelman-
nen Gustaf Wetter, därav
namnet på stugan.

En av dem som flitigt teck-
nade ned visor var Olov An-
dersson som i början av
30-talet reste runt i landska-
pet. Han hade för övrigt in-
nan dess gjort klart ett stort
verk kallat Svenska låtar.

- Han var egentligen ovil-
lig först att resa ut igen, be-
rättar Anita Hedlund.

- Men resultatet av upp-
teckningarna blev imponer-
ande, 1001 sörmländska lå-
tar fick han ihop. Alltsam-
mans uppdelat sockenvis.

En annan känd uppteck-
nare under 30-talet var Nils
Dencker, rektor vid Åsa folk-
högskola.

- Han har tecknat ned vi-
sor från främst mellersta
Sörmland och allt skrev han
för hand. Inget finns tryckt
utan vi har kopiorna på
handskriften.

• Använde fritiden

Den person som i slutet av
1800-talet samlade in oskatt-
bara värden var metallarbe-
taren Gustav Eriksson i Hä-
rad. Han använde sin fritid
till att resa runt och teckna
ned lekar, gåtor och gamla
ordstäv, dock ingen musik.

- Hela hans liv kretsade
kring detta nedtecknande
och han betraktades nog av
omgivningen som något av
en galning.

- Även om Olov Anders-
son en gång i tiden trodde att
nu fanns det inget mer att
teckna ned, så har det visat
sig att vårt arkiv fortfarande
är mycket levande. Det finns
massor att göra och mycket
kvar av den muntliga vistra-
ditionen som ännu inte kom-
mit på pränt.

Kvällens inspelning med
Göran och Sven Ståhl samt
Gösta Karlsson hör dock inte
till de vanligare.

- Tyvärr hör människor
sällan eller aldrig av sig och
vill komma hit och berätta.

Istället är det mest tillfällig-
heter som avgör. När någon
av oss i spelmansförbundet
är ute kan ibland ett och an-
nat av intresse komma upp.

• Kurser och träffar

- Däremot droppar det in
bidrag litet då och då från
privatpersoner bland annat
som kanske hittat både noter
och vistexter bland kvarlä-
tenskapen.

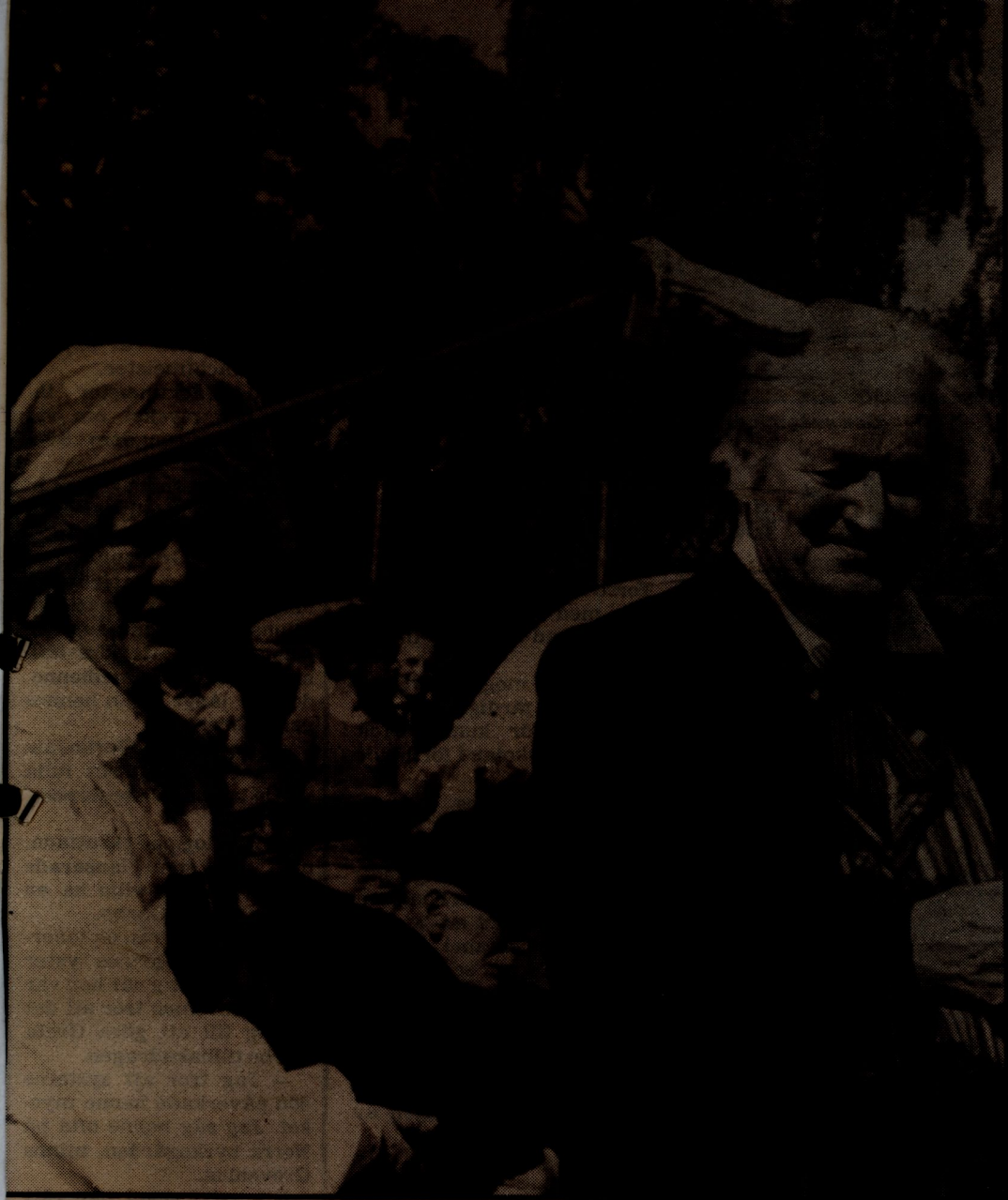
Efter framlidna Gustaf
Wetters änka har man för en
tid sedan också fått både
hans spelmansdräkt, fioler,
fotografier och annan kvar-
låtenskap från hans musik-
liv.

Spelmansförbundets arkiv
är med andra ord en verk-
samhet som lever.

- Vi har inte bara inspel-
ningsverksamhet. Vi håller
kurser och har våra träffar
förlagda hit, säger Anita
Hedlund som gärna ser att
människor, som sjunger el-
ler spelar och har gamla vi-
sor i minnet, hör av sig.

Spelmansförbundets arkiv
är på sitt sätt också unikt ef-
tersom det inte finns något
motsvarande arkiv i något
annat landskap i Sverige
som har uppteckningar av så
pass tidigt datum.

ELIZABETH BAUNACH

Gustaf Wetter, spelmannen som var en av de drivande krafterna bakom bildandet av Sörmlands spelmansförbund.